

Fortellingen om «Trollbjørnen»

Den siste bjørnen i Hunnedalen ble utryddet rundt 1910. Men før den tid var det ofte bjørn i dalen. Den kom vandrende fra Telemark og Agder, som var et kjerneområde for bjørn. En voksen hannbjørn kunne vandre over store områder, og trivdes både i skogs- og fjellterreng. Den var altetende: gress, bær, maur, dyr og kadaver. Den angrep sjelden mennesker, men ble den truet, skremt eller skadet var den livsfarlig.

Bildet viser en bjørn fra Stavanger Museum, montert inn i et bilde fra Hunnevatn.

Det finnes flere fortellinger om bjørn i Hunnedalen. Historien som fortelles her er en forkortet versjon av fortellingen om «Trollbjørnen», fra boka «Gjesdal. Gards- og Ættesoge fra Frafjorddalen og Østabødalen» av Gudtorm Mikkelsen. Historien er fra 1750.

En mann reiste omkring i bygdene med en bjørn som han viste fram mot betaling. Så en dag, på vei gjennom Hunnedalen, slo bjørnen mannen i hjel, og spiste han opp. Bjørnen herjet vilt nedover dalene, lurte seg innpå gårder, åpnet dører, og tok for seg av husdyra. Det gikk rykter om at bjørnen var forhekset, blykuler beit ikke på den.

Ei sommernatt slo bjørnen i hjel ei ku på Maudalstølen. Ei svær telemarksku med store horn, «Golrei», satte etter bjørnen. Den rispet bjørnen i sida med de spisse horna så bjørnen måtte slippe kua. De sloss til det lysnet av dag, men til slutt ga bjørnen seg og luska bort. Stølsjentene var vettskremte.

På gården Mjåland bodde Mikkal Mjåland. Sommeren 1729 skulle han gifte seg med vakre Magle Mikkelsdotter fra Øvre Espedal. Rundt Jonsok tok brudefølget av gårde for vielse i Høle kirke. Ved Motland gikk de over fjellet ved Rokleiva for å komme ned til Dirdal. (Det var ikke farbar vei gjennom Giljajuvet på den tid.)

På fjellet møtte de plutselig «Trollbjørnen». Men mannfolkene i følget var sterke og uredde, og de omringet bjørnen og presset den mot en fjellvegg. Imens rev brudgommen en sølvknapp av bunaden, tygget den til ei kule, og skjøt på bjørnen. Den brølte opp, og klarte å flykte av gårde.

Brudefølget fortsatte ferden, og paret ble gift. Men på hjemveien møtte de igjen bjørnen. Nå var den såret og illstint. Den angrep bruden, reiv henne ned av hesten, og skadet henne stygt. Bjørnen forsvant.

Følget kom seg hjem til Mjåland, men bryllupsfesten ble avlyst. Vakre og nygifte Magle kom seg aldri etter hendelsen, og døde et år etter. Mikkal var i flere år tynget av sorg, men kom seg og ble en kunnskapsrik og respektert mann. Han giftet seg på nytt 30 år seinere. Bjørnen var det ingen som så noe mer til.